

Procedury odwoławcze w ramach wsparcia, o którym mowa w art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060.

Celem niniejszego materiału jest zebranie i omówienie przepisów dotyczących procedur odwoławczych w ramach wsparcia udzielanego w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS). Materiał ma charakter wyłącznie pomocniczy w poruszaniu się po tym zagadnieniu. Należy pamiętać, że podstawą działań lokalnej grupy działania (LGD) oraz zarządu województwa (ZW) są przepisy prawa powszechnie obowiązującego i procedury LGD, zatem konieczna jest szczegółowa, bezpośrednia znajomość tych przepisów oraz procedur.

Warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR oraz kryteria wyboru operacji (art. 17 ust. 1 i 2 ustawy RLKS)

Zgodnie z przepisami art. 17 ust. 1 ustawy RLKS¹ **warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR)** określone w regulaminie naboru wniosków o wsparcie (nabór) **muszą zostać spełnione**, aby wsparcie na wdrażanie LSR mogło zostać udzielone podmiotowi ubiegającemu się o nie (wnioskodawca) na jego wnioski. Ww. wsparcie jest przeznaczone na operację wybraną przez LGD, która jest stroną umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR (umowa ramowa), do wysokości środków przewidzianych w tej umowie ramowej.

Uwaga: Warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej są również określone w wytycznych podstawowych² oraz wytycznych szczegółowych – komponent Wdrażanie LSR³, wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy PS WPR⁴.

Zgodnie z przepisami art. 17 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy RLKS **zastosowanie kryteriów wyboru operacji** podczas dokonywania wyboru danej operacji w ramach naboru **jest konieczne**, aby wsparcie na wdrażanie LSR przysługiwało tej operacji.

Kryteria wyboru operacji można podzielić na **kryteria dostępowe** oraz **kryteria rankingujące**. Kryteria dostępowe stanowią podstawę do przydzielenia wnioskodawcom punktów, których

---

¹ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2025 r. poz. 182)

² Wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027

³ Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR

⁴ Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741, z 2025 r. poz. 321, z 2026 r. poz. 305)

uzyskanie jest niezbędne, aby operacja danego wnioskodawcy mogła zostać wybrana w ramach naboru. Kryteria rankingujące umożliwiają ustalenie kolejności przysługiwania pomocy wnioskodawcom. LGD może również określić minimalną liczbę punktów, jaką operacja musi uzyskać, aby mogła zostać wybrana (tzw. minimum punktowe).

Pouczenie o prawie do protestu

(art. 21 ust. 6 i 7 ustawy RLKS)

Jeżeli:

- 1) nie są spełnione warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR albo
- 2) operacja nie została wybrana, albo
- 3) operacja została wybrana, ale nie mieści się w limicie środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru, **lub**
- 4) LGD ustaliła kwotę wsparcia na wdrażanie LSR niższą niż wnioskowana,

informacja o wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub wyniku wyboru wniosków o wsparcie, przekazana wnioskodawcy przez LGD zgodnie z art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy RLKS, **zawiera pouczenie o możliwości wniesienia protestu** na zasadach i w trybie określonych w art. 22-22m ustawy RLKS, określające:

- 1) termin do wniesienia protestu;
- 2) ZW, do którego należy wnieść protest;
- 3) wymogi formalne protestu.

Prawo do protestu

(art. 22 ustawy RLKS)

Prawo wniesienia protestu, o którym mowa w art. 22 ustawy RLKS, **przysługuje wnioskodawcy od:**

- a) **negatywnego wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR** albo
- b) **wyniku oceny spełnienia kryteriów wyboru operacji**, na skutek której **operacja nie została wybrana**, albo
- c) **wyniku wyboru operacji**, na skutek którego **operacja nie mieści się w limicie środków** przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru, **lub**

Okoliczność, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w regulaminie naboru nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu, zgodnie z art. 22 ust. 1a ustawy RLKS. W takiej sytuacji podstawą wniesienia protestu musi być zarzut w zakresie niezgadzenia

się wnioskodawcy z oceną operacji w ramach kryteriów wyboru operacji (wraz ze stosownym uzasadnieniem).

d) **ustalenia przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana.**

Prawo wniesienia protestu nie przysługuje LGD.

Uwaga: kryteria wyboru operacji, jakie LGD określa dla danego naboru muszą być tworzone na bazie analizy aktualnego stanu wdrażania LSR oraz treści samego LSR, co nie oznacza jednak, że muszą w LSR być wprost sformułowane. Kryteria te mogą mieć charakter przedmiotowy (czyli odnosić się do operacji) lub podmiotowy (czyli odnosić się do wnioskodawcy).

Przykładowo, kryterium wyboru operacji mogłoby być wskazanie, że w ramach naboru wsparcie będzie udzielone dla konkretnych rodzajów działalności gospodarczej, co podyktowane jest potrzebą zapewnienia osiągnięcia konkretnych wskaźników LSR lub osiągnięcia efektu komplementarności projektu z innymi projektami przewidzianymi do realizacji w ramach przedsięwzięcia, albo skierowanie naboru do określonej grupy wnioskodawców (np. stowarzyszeń działających w sferze ochrony środowiska) – pod warunkiem, że taki „profil docelowego beneficjenta” wynika z LSR, a np. w ramach dotychczasowych naborów wnioskodawcami były organizacje pozarządowe, ale zajmujące się wspieraniem kultury.

Termin wniesienia protestu

(art. 22a ust. 1 ustawy RLKS)

Protest wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia wnioskodawcy informacji od LGD w sprawie wyników wyboru operacji.

Forma wnoszenia protestu, wymogi formalne i uzupełnianie protestu oraz wstrzymanie biegu terminów

(art. 22a ust. 2-6 ustawy RLKS)

Protest zawiera:

- 1) oznaczenie ZW właściwego do rozpatrzenia protestu;
- 2) oznaczenie wnioskodawcy;
- 3) numer wniosku oraz numer naboru;
- 4) wskazanie:
  - a. warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub
  - b. kryteriów wyboru operacji
 - z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem, lub

- wskazanie, w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z ustaleniem przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana;
- 5) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy takie naruszenia miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
- 6) podpis wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania tego wnioskodawcy.

Uwaga: W ramach wnoszenia protestu przez wnioskodawcę za pośrednictwem LGD rekomenduje się, aby wnioskodawca wносił protest na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, które zawiera odpowiednio własnoręczny podpis lub podpis elektroniczny, taki jak kwalifikowany podpis elektroniczny, profil zaufany lub podpis osobisty, należący do wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania. Należy pamiętać, że w interesie wnioskodawcy leży wybór formy, która pozwoli mu potwierdzić, że jego protest został wniesiony w terminie.

W przypadku operacji finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), protest nie powinien być wnoszony poprzez Centralny System Obsługi Beneficjenta (CSOB). Zgodnie z art. 22c ust. 1 ustawy RLKS protest wnoszony jest za pośrednictwem LGD, a nie bezpośrednio do ZW. Natomiast w przypadku wniesienia protestu poprzez CSOB możliwym jest np., że taki protest trafi bezpośrednio do ZW tj. z pominięciem pośrednictwa LGD. W takim przypadku mogą powstać wątpliwości dotyczące tego, w jakim terminie protest został „poprawnie” wniesiony oraz LGD może nie mieć możliwości terminowego rozpatrzenia protestu.

W przypadku wniesienia protestu niespełniającego ww. wymogów formalnych lub zawierającego oczywiste omyłki, LGD wzywa wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia w nim oczywistych omyłek, w terminie 7 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia i pouczając wnioskodawcę o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22 h. Uzupełnienie protestu może nastąpić wyłącznie w zakresie:

- 1) oznaczenia ZW właściwego do rozpatrzenia protestu;
- 2) oznaczenia wnioskodawcy;
- 3) numer wniosku oraz numer naboru;
- 4) podpisu wnioskodawcy, osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania tego wnioskodawcy.

Wezwanie do uzupełnienia protestu lub poprawienia w nim oczywistych omyłek wstrzymuje bieg terminu na weryfikację przez LGD wyników oceny w zakresie warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, kryteriów wyboru operacji i zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny – czyli tego czego dotyczył protest.

Na prawo wnioskodawcy do wniesienia protestu nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia o tym prawie i o sposobie wniesienia tego protestu.

Uwaga: powodem, dla którego w proteście muszą być zawarte informacje takie jak numer wniosku oraz numer naboru, jest konieczność poprawnego zidentyfikowania sprawy, której ten protest dotyczy. Tak więc jeżeli podane w proteście dane pozwalają na jednoznaczne i właściwe zidentyfikowanie sprawy, której ten protest dotyczy, to powinny być one uznane za poprawne. Przykładowo, jeżeli wnioskodawca w proteście jako numer wniosku podał numer sprawy prowadzonej przez ZW, która dotyczy tego wniosku, to nie ma podstaw, aby uznać, że jest to numer niewłaściwy i wymagać innego numeru (np. numeru identyfikacyjnego dokumentu (wniosku) nadawanego automatycznie przez PUE w momencie jego składania). Numer sprawy prowadzonej przez ZW jest numerem unikalnym, jednoznacznie identyfikującym dany wniosek i jest wystarczający do uznania, że warunek wskazany w ustawie RLKS jest spełniony.

Wycofanie protestu

(art. 22b ustawy RLKS)

Wnioskodawca może wycofać protest do czasu zakończenia jego rozpatrywania przez ZW.

Wycofanie protestu następuje przez złożenie odpowiednio właściwej LGD albo właściwemu ZW oświadczenia o wycofaniu protestu.

W przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę protest pozostawia się bez rozpatrzenia.

W przypadku wycofania protestu:

- 1) ponowne jego wniesienie jest niedopuszczalne;
- 2) wnioskodawca nie może wnieść skargi do sądu administracyjnego.

Właściwość organów/podmiotów

(art. 22c ust. 1 i 2 ustawy RLKS)

Protest jest wnoszony za pośrednictwem LGD i rozpatrywany przez ZW.

O wniesionym proteście LGD informuje niezwłocznie ZW w terminie 7 dni od dnia wniesienia protestu.

Weryfikacja wyników wyboru operacji - „Autokontrola” (LGD)

(art. 22c ust. 3 ustawy RLKS)

LGD w terminie 14 dni od dnia otrzymania protestu weryfikuje wyniki dokonanej przez siebie oceny operacji w zakresie warunków, kryteriów i zarzutów podnoszonych w proteście, oraz:

- 1) dokonuje zmiany podjętego rozstrzygnięcia, co skutkuje odpowiednio skierowaniem operacji do właściwego etapu oceny albo wybraniem operacji i dokonaniem aktualizacji listy, informując o tym wnioskodawcę oraz ZW, albo
- 2) kieruje protest wraz z otrzymaną od wnioskodawcy dokumentacją do ZW właściwego do udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, którego dotyczy protest, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę o przekazaniu protestu.

Uwaga: aktualizacja listy (usankcjonowana stosowną uchwałą Rady LGD) polega na dodaniu do pierwotnej listy operacji wybranych operacji będącej przedmiotem protestu, z tym, że nie może to negatywnie wpłynąć na sytuację pozostałych operacji pierwotnie wybranych i mieszczących się w limicie środków wskazanym w regulaminie naboru. Oznacza to, że w przypadku, gdy po uwzględnieniu operacji pierwotnie wybranych i mieszczących się w limicie środków wskazanym w regulaminie naboru, limit środków wskazany w tym regulaminie naboru zostanie wyczerpany, to środki na operację, która po rozpatrzeniu protestu uzyskała ilość punktów gwarantującą zarówno wybór, jak i dostępność limitu środków w ramach danego naboru, „ściągane” są nie z tego limitu, a z LSR kolejno: na poziomie przedsięwzięcia, danego celu LSR, lub kwoty środków przeznaczonych na LSR w ramach danego funduszu, czyli innych przedsięwzięć w innych celach.

LGD rozpatrując protest nie może, do rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, brać pod uwagę wyników analizy szerszej niż wynika to z zarzutów zawartych w proteście.

Rozpatrywanie protestu (ZW)

(art. 22d i 22e ustawy RLKS oraz art. 80-86 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027⁵)

ZW rozpatruje protest, weryfikując prawidłowość oceny operacji w zakresie warunków, kryteriów i zarzutów, w terminie nie dłuższym niż 21 dni, licząc od dnia jego otrzymania. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy w trakcie rozpatrywania protestu jest konieczne skorzystanie z pomocy ekspertów, termin rozpatrzenia protestu może być przedłużony, o czym ZW informuje wnioskodawcę. Termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 45 dni od dnia jego otrzymania.

Do ekspertów przepisy art. 80-86 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich⁵ stosuje się odpowiednio.

---

⁵ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 oraz z 2024 r. poz. 1717)

ZW przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku rozpatrzenia jego protestu. Informacja ta zawiera w szczególności:

- 1) treść rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, wraz z uzasadnieniem;
- 2) pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h ustawy RLKS - w przypadku nieuwzględnienia protestu.

W przypadku uwzględnienia protestu ZW kieruje wniosek do LGD w celu:

- 1) uwzględnienia stanowiska ZW w zakresie spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR i dokonania oceny operacji przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji oraz w celu ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR - w przypadku gdy uwzględnienie protestu dotyczy spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR; przepisy art. 21 ust. 5-7 ustawy RLKS stosuje się odpowiednio;
- 2) ponownej oceny operacji w zakresie kryteriów wyboru operacji lub w zakresie ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR, z których oceną lub ustaleniem wnioskodawca się nie zgadza, oraz aktualizacji listy, o której mowa w art. 21 ust. 5 pkt 2 ustawy RLKS, i informuje wnioskodawcę o przekazaniu sprawy - w przypadku gdy uwzględnienie protestu dotyczy spełnienia kryteriów wyboru operacji lub ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR; przepisy art. 21 ust. 5 ustawy RLKS stosuje się odpowiednio, a w przypadku negatywnego wyniku ponownej oceny operacji do informacji załącza dodatkowo pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h ustawy RLKS.

Uwaga: W przypadku protestu, w którym wnioskodawca podnosi kilka zarzutów, ZW powinien przekazać sprawę LGD w celu przeprowadzenia ponownej oceny operacji, jeżeli stwierdzi, że zasadny jest przynajmniej jeden z zarzutów. Oznacza to, że jeśli przynajmniej jeden z zarzutów ZW uzna za zasadny to protest należy traktować jako uwzględniony. Wówczas w piśmie przekazującym sprawę do LGD, ZW powinien wskazać, który z zarzutów uważa za zasadny, tj. w jakim zakresie protest jest uwzględniony. Należy pamiętać, że zgodnie z art. 22 ust. 1a ustawy RLKS, fakt niemieszczenia się operacji w limicie środków przewidzianych na dany nabór (limit wskazany w regulaminie naboru) nie może stanowić wyłącznej przesłanki do wniesienia protestu.

ZW rozpatrując protest jest związany jego treścią. Nie może, w celu rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, brać pod uwagę wyników analizy szerszej niż wynika to z zarzutów zawartych w proteście.

Wynik analizy protestów przekazanych przez LGD może mieć kluczowe znaczenie dla możliwości przyznania pomocy na poszczególne operacje (art. 17 ust. 2 oraz art. 23 ust. 3 ustawy RLKS).

Należy jednak pamiętać, że przepisy ustawy RLKS nie przewidują możliwości unieważniania naborów przez samorząd województwa. Przepisy ustawy RLKS precyzyjnie wskazują sposób

postępowania w odniesieniu do wniosków na operacje wybranych przez LGD i rozstrzygnięcie to ma charakter indywidualny, a mianowicie:

- 1) odmowę udzielenia wsparcia – w przypadku niespełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR,
  - a. przy czym jeżeli wsparcie to jest współfinansowane ze środków EFRROW, to zgodnie z przepisami art. 23 ust. 3 ustawy RLKS zastosowanie mają przepisy ustawy PS WPR;
  - b. w przypadku wsparcia na wdrażanie LSR współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) do doręczania informacji o odmowie udzielenia ww. wsparcia, stosuje się przepisy działu I rozdziału 8 KPA⁶,
- 2) w przypadku odmowy udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR przez ZW z przyczyn innych niż unieważnienie naboru wniosków wnioskodawcy (przez LGD) przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 PPSA⁷;
- 3) udzielenie przez ZW wsparcia do limitu środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru – w przypadku spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, zgodnie z art. 23 ust. 4 ustawy RLKS;
- 4) pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia:
  - a. w przypadku nieusunięcia braków lub nieprawidłowości lub niepoprawienia oczywistych omyłek we wniosku na wezwanie ZW (art. 23 ust. 6 ustawy RLKS);
  - b. w przypadku, gdy wnioskodawca nie zmodyfikuje wniosku po ustaleniu przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż określona przez tego wnioskodawcę we wniosku (art. 23 ust. 7 ustawy RLKS);
  - c. w sytuacji, gdy po upływie 6 miesięcy od dnia udostępnienia ZW dokumentów przez LGD potwierdzających dokonanie wyboru operacji okaże się, że nie jest możliwe udzielenie wsparcia w ramach limitu środków wskazanego w regulaminie naboru wniosków o przyznanie pomocy (art. 23 ust. 9 ustawy RLKS).

Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia

(art. 22b ust. 3 i 4 oraz art. 22f i art. 22m ust. 2 ustawy RLKS)

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia w przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę.

---

⁶ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769)

⁷ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935, 1685 oraz z 2025 r. poz. 769)

Uwaga: w przypadku wycofania protestu wnioskodawca nie może wnieść skargi do sądu administracyjnego ani ponownie wnieść tego protestu.

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia został wniesiony:

- 1) po terminie lub bez spełnienia wymogów określonych w art. 22a ust. 2 pkt 4 lub 5, tj. bez:
  - a. wskazania:
    - i. warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub
    - ii. kryteriów wyboru operacji
 - z których oceną wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem, lub wskazanie, w jakim zakresie wnioskodawca nie zgadza się z ustaleniem przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana;
  - b. wskazania zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem wnioskodawcy takie naruszenia miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
 - o czym wnioskodawca jest informowany przez LGD;
- 2) przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia, o czym wnioskodawca jest informowany przez ZW.

Informacja, o której mowa powyżej, zawiera pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h ustawy RLKS.

Protest pozostawia się bez rozpatrzenia także wówczas, gdy na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej wyczerpana zostanie kwota środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu finansującego RLKS.

Stosowanie przepisów KPA oraz wyłączenia pracowników / członków organów (22g ustawy RLKS)

Do procedury odwoławczej, o której mowa w art. 22-22f ustawy RLKS, nie stosuje się przepisów KPA, z tym że:

- 1) stosuje się przepisy dotyczące doręczeń i sposobu obliczania terminów;
- 2) w weryfikacji wyników dokonanej (przez LGD) oceny operacji w zakresie warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, kryteriów wyboru operacji i zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, a także w ponownej ocenie operacji w zakresie kryteriów wyboru operacji lub w zakresie ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR, z których oceną lub ustaleniem wnioskodawca się nie zgadza, nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie

operacji; w tym zakresie przepisy art. 24 § 1 pkt 1-4, 6 i 7 KPA stosuje się odpowiednio;

- 3) w rozpatrywaniu protestu (przez ZW) nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie operacji lub jej ocenę; w tym zakresie przepisy art. 24 § 1 KPA stosuje się odpowiednio.

Uwaga: Sam udział danej osoby w pierwotnym wyborze operacji nie wyklucza jej udziału w autokontroli lub w ponownym wyborze operacji.

Skarga (do WSA)

(art. 22h oraz art. 22m ust. 2 pkt 2 ustawy RLKS)

W przypadku nieuwzględnienia protestu, negatywnego wyniku ponownej oceny operacji lub pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, wnioskodawca może w tym zakresie wnieść skargę do sądu administracyjnego zgodnie z art. 3 § 3 PPSA.

Skarga jest wnoszona przez wnioskodawcę bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego (WSA) w terminie 14 dni od dnia:

- 1) otrzymania informacji o:
  - negatywnym rozpatrzeniu protestu przez ZW albo
  - negatywnym wyniku ponownej oceny operacji przez LGD,
  - pozostawieniu protestu bez rozpatrzenia z powodu:
    - wniesienia go po terminie lub ze względu na brak wymogów „merytorycznych” lub z powodu bycia podmiotem wykluczonym z możliwości otrzymania wsparcia albo
    - wyczerpania kwoty środków z umowy ramowej;
- 2) upływu terminu 7 dni od dnia otrzymania wezwania na uzupełnienie protestu lub poprawienie w nim oczywistych omyłek - w przypadku wezwania wnioskodawcy przez LGD do uzupełnienia protestu niespełniającego wymogów formalnych, o których mowa w art. 22a ust. 3 lub poprawienia w nim oczywistych omyłek

- wraz z kompletną dokumentacją w sprawie.

Kompletna dokumentacja jest wnoszona przez wnioskodawcę w oryginale lub w postaci uwierzytelnionej kopii.

Kompletna dokumentacja obejmuje:

- 1) wniosek,
- 2) informację o wynikach wyboru, o której mowa w art. 21 ust. 5 pkt 1 ustawy RLKS,
- 3) wniesiony protest,
- 4) informację o:
  - wyniku rozpatrzenia protestu przez ZW albo

- negatywnym wyniku ponownej oceny operacji przez LGD,
- pozostawieniu protestu bez rozpatrzenia z powodu:
  - wniesienia go po terminie lub ze względu na brak wymogów „merytorycznych” lub z powodu bycia podmiotem wykluczonym z możliwości otrzymania wsparcia albo
  - wyczerpania kwoty środków z umowy ramowej;

- wraz z ewentualnymi załącznikami.

Skarga podlega wpisowi stałemu.

WSA rozpoznaje skargę w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

W wyniku rozpoznania skargi WSA może:

- 1) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:
  - a. ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez LGD,
  - b. ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia (w przypadku wyczerpania kwoty środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu),
  - c. pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez ZW albo LGD;
- 2) oddalić skargę - w przypadku jej nieuwzględnienia;
- 3) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.

Wniesienie skargi po terminie powoduje pozostawienie jej bez rozpoznania. Ponadto w przypadku wniesienia skargi bez kompletnej dokumentacji lub bez uiszczenia wpisu stałego wojewódzki sąd administracyjny wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia dokumentacji lub uiszczenia wpisu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia skargi bez rozpoznania. W przypadku niewykonania wezwania w terminie skargę pozostawia się bez rozpoznania. Wezwanie wstrzymuje bieg terminu na rozpoznanie skargi.

Kiedy przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego i kto jest stroną?

Stroną jest zawsze wnioskodawca oraz, w zależności od tego co jest przedmiotem skargi (jaka czynność i kto jej dokonał) - LGD albo ZW.

To w jakich przypadkach wnioskodawcy przysługuje wniesienie skargi do sądu administracyjnego zgodnie z art. 3 § 3 PPSA, określa art. 22h ust. 1 ustawy RLKS, który przewiduje 3 sytuacje:

- 1) Nieuwzględnienie protestu.
- 2) Negatywny wynik ponownej oceny operacji.

- 3) Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia, w tym w szczególnym przypadku wyczerpania środków, czyli zastosowania art. 22m ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS.

Ad. 1 – Nieuwzględnienie protestu.

Jest to rozstrzygnięcie, którego dokonuje ZW. Rozstrzygnięcie polega na merytorycznym odniesieniu się do zarzutów podnoszonych w proteście, a więc stwierdzeniu, czy w ocenie ZW LGD dokonała prawidłowej oceny operacji (wyłącznie w zakresie zarzutów podniesionych w proteście).

Zatem w sytuacji nieuwzględnienia protestu to ZW jest stroną sporu sądowego w przypadku wniesienia przez wnioskodawcę skargi do sądu administracyjnego.

Jeśli natomiast wynik rozpatrzenia protestu przez ZW jest pozytywny (tj. ZW stwierdził zasadność zarzutów), ZW przekazuje sprawę do LGD w celu ponownej oceny przez LGD – ZW nie dokonuje samodzielnie aktualizacji listy. LGD jest jednak zobowiązana do uwzględnienia stanowiska ZW w zakresie spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR i dokonania oceny operacji przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji oraz w celu ustalenia kwoty wsparcia na wdrażanie LSR.

Ad. 2 - Negatywny wynik ponownej oceny operacji.

Jest wynikiem czynności dokonanych przez LGD w ramach art. 22e ust. 2 pkt 2 ustawy RLKS, zatem to LGD jest stroną sporu sądowego w przypadku wniesienia przez wnioskodawcę skargi do sądu administracyjnego.

Ad. 3 Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia, w tym w szczególnym przypadku braku środków, czyli zastosowania art. 22m ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS.

Jak wskazano powyżej, ewentualne pozostawienie protestu bez rozpatrzenia może być czynnością dokonywaną zarówno przez LGD, jak i ZW, zatem zarówno LGD jak i ZW może być stroną sporu sądowego w przypadku wniesienia przez wnioskodawcę skargi do sądu administracyjnego.

Należy także zauważyć, że każda z 3 sytuacji:

1. nieuwzględnienie protestu,
2. negatywny wynik ponownej oceny operacji oraz
3. pozostawienie protestu bez rozpatrzenia, w tym w szczególnym przypadku wyczerpania środków

występuje wyłącznie samodzielnie.

Kto odpowiada za ww. rozstrzygnięcia:

- nieuwzględnienie protestu – ZW
- negatywna ponowna ocena projektu – LGD
- pozostawienie protestu bez rozpatrzenia – LGD lub ZW.

Uwaga: Należy przy tym zauważyć, że skoro z jakichś powodów (mogą być różne, w tym brak środków w ramach kwoty środków przeznaczonych na LSR) nastąpiło pozostawienie protestu bez rozpatrzenia, to automatycznie nie występowała sytuacja merytorycznego ustosunkowania się ZW do zarzutów podniesionych w proteście w zakresie prawidłowości dokonania oceny projektu. Zatem wnioskodawca nie powinien podnosić w skardze argumentów dotyczących prawidłowości oceny projektu oraz pozostawienie protestu bez rozpatrzenia, gdyż nieuwzględnienie protestu oraz pozostawienie go bez rozpatrzenia to dwie różne czynności jakich dokonuje ZW i występują wyłącznie alternatywnie.

Uwaga: W przypadku pozostawienia protestu bez rozpatrzenia przez ZW lub nieuwzględnienia protestu skarżona może być czynność dokonana przez ZW, a nie LGD. Oznacza to, że w sytuacji pozostawienia przez ZW protestu bez rozpatrzenia, jeśli wnioskodawca wniesie skargę, to nawet jeżeli wnioskodawca w skardze podnosi argumenty dotyczące nieprawidłowej oceny projektu przez LGD, to można spodziewać się, że sąd rozpozna skargę wyłącznie w zakresie pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, a więc czynności jakiej dokonał ZW, gdyż rozpoznaniu sądu podlega wyłącznie prawidłowość pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, a nie czynności dokonywanych uprzednio przez LGD, gdyż te jako takie nie powinny być przedmiotem skargi, gdyż na ich temat ZW nie wypowiedział się w zaskarżanym akcie.

Dla prawidłowego przepływu informacji, dobrą praktyką byłoby informowanie ZW przez LGD o wniesieniu przez wnioskodawcę skargi do sądu administracyjnego. Taka praktyka umożliwi bardziej efektywną współpracę pomiędzy LGD oraz ZW, przy czym obowiązek współpracy przy realizacji zadań związanych z RLKS, m.in. pomiędzy LGD i ZW, jest narzucany art. 15c ustawy RLKS.

Jaki może być wynik rozpoznania skargi przez sąd administracyjny pierwszej instancji (WSA)?

Możliwe alternatywy wyniku rozpoznania skargi określa art. 22h ust. 9 oraz art. 22m ust. 2 pkt 2 ustawy RLKS, zgodnie z którymi sąd może:

- 1) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:
  - a. ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez LGD,
  - b. ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia (w przypadku wyczerpana kwota środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu),
  - c. pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez ZW albo LGD;
- 2) oddalić skargę w przypadku jej nieuwzględnienia;
- 3) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.

W praktyce uwzględnienie przez sąd skargi i stwierdzenie, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, oraz jednocześnie przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez LGD ma miejsce, gdy przedmiotem skargi do sądu jest:

- nieuwzględnienie protestu przez ZW – stroną sporu sądowego jest ZW, lub
- negatywna ponowna ocena projektu przez LGD – stroną sporu sądowego jest LGD.

Warto przy tym zauważyć, że niezależnie od tego jaki podmiot jest stroną sporu sądowego, sąd stwierdzając, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazuje jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez LGD. Oznacza to, że w przypadku rozpoznawania skargi na nieuwzględnienie protestu przez ZW, sprawa wraca bezpośrednio do LGD, a nie do ZW żeby zweryfikował swój pogląd na sprawę (sąd dokonuje merytorycznego rozstrzygnięcia niejako „za ZW”, ale nie za LGD).

Uwzględnienie przez sąd skargi i stwierdzenie, że pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, oraz przekazanie sprawy do rozpatrzenia przez ZW albo LGD ma miejsce w przypadku pozostawienia przez LGD lub ZW protestu bez rozpatrzenia, a więc bez merytorycznego odniesienia się do zarzutów podnoszonych w proteście – w zależności od tego na jakim etapie procedury odwoławczej i z jakiego powodu pozostawienie protestu bez rozpatrzenia nastąpiło.

Oznacza to, że sąd uwzględniając skargę stosuje alternatywnie jedną z następujących możliwości. Stwierdza, że:

- a) ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez LGD, albo
- b) pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez ZW albo LGD.

Uwaga: Warto przy tym zauważyć, że szczególnym przypadkiem, jaki może wystąpić w sytuacji uwzględnienia protestu przez sąd, jest wystąpienie okoliczności wyczerpania środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu. Wówczas sąd, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo, i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Skarga kasacyjna (do NSA)

(art. 22i ustawy RLKS)

Skargę kasacyjną, wraz z kompletną dokumentacją, może wnieść bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA):

- 1) wnioskodawca,
- 2) ZW,
- 3) LGD

- w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia WSA, przy czym przepisy art. 22h ust. 3, 4, 7 i 8 ustawy RLKS stosuje się odpowiednio.

Kwestie związane z kompletnością dokumentacji wnoszonej wraz ze skargą kasacyjną, pozostawienia tej skargi bez rozpatrzenia oraz wezwań do jej uzupełnienia lub uiszczenia wpisu są takie same jak w przypadku skargi do WSA.

NSA rozpoznaje skargę kasacyjną w terminie 30 dni od dnia jej wniesienia.

Dla prawidłowego przepływu informacji, dobrą praktyką byłoby informowanie ZW przez LGD o wniesieniu przez wnioskodawcę skargi do NSA.

Błędne pouczenie lub brak pouczenia, a prawo do skargi

(art. 22j ustawy RLKS)

Na prawo wnioskodawcy do wniesienia skargi do sądu administracyjnego nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia o możliwości wniesienia protestu albo skargi.

Stosowanie przepisów PPSA

(art. 22k ustawy RLKS)

W zakresie nieuregulowanym w ustawie RLKS do postępowania przed sądami administracyjnymi stosuje się odpowiednio przepisy Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (PPSA) dotyczące aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4, z wyłączeniem art. 52–55, art. 61 § 3–6, art. 115–122, art. 146, art. 150 i art. 152 PPSA.

Procedura odwoławcza, a postępowanie z pozostałymi wnioskami o wsparcie

(art. 22l ustawy RLKS)

Wniesienie protestu oraz procedura odwoławcza nie wstrzymują zawierania umów z wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD.

W przypadku wniesionego protestu od negatywnego wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR procedura odwoławcza wstrzymuje zawieranie umów z wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD, do momentu uwzględnienia przez LGD stanowiska ZW, o którym mowa w art. 22e ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS.

Zakończenie procedury odwoławczej

(art. 22m ustawy RLKS)

Prawomocne rozstrzygnięcie sądu administracyjnego (WSA lub NSA) polegające na oddaleniu skargi, odrzuceniu skargi albo pozostawieniu skargi bez rozpoznania kończy procedurę odwoławczą oraz procedurę wyboru operacji.

W przypadku, gdy na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury odwoławczej zostanie wyczerpana kwota środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu:

- 1) LGD lub ZW pozostawia protest bez rozpatrzenia, informując o tym wnioskodawcę, pouczając jednocześnie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 22h ustawy RLKS;
- 2) sąd, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i nie przekazuje sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Jeśli na jakimkolwiek etapie postępowania w zakresie procedury zostanie wyczerpana kwota środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu, LGD lub ZW pozostawia protest bez rozpatrzenia. Oznacza to, że LGD lub ZW może pozostawić protest bez rozpatrzenia nie odnosząc się do merytorycznych zarzutów podnoszonych w proteście, a więc nie dokonać merytorycznego rozstrzygnięcia.

Uwaga: Jednak jak wskazano powyżej, w przypadku wniesienia przez wnioskodawcę skargi do sądu administracyjnego i jednoczesnego podnoszenia zarzutów dotyczących nieprawidłowej oceny projektu, należałoby spodziewać się, że sąd nie uzna za właściwe uwzględnienie skargi i stwierdzenie, że ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo przy jednoczesnym braku przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Uwzględnienie przez sąd skargi i stwierdzenie, że ocena operacji została przeprowadzona w sposób naruszający prawo, bez przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia ma miejsce nie w przypadku pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, ale właśnie jego rozpatrzenia, ale nieuwzględnienia albo w przypadku negatywnej ponownej oceny projektu dokonanej przez LGD – dwa przypadki w których przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Może bowiem zaistnieć sytuacja, w której w trakcie trwania procedury odwoławczej (proces rozciągnięty w czasie) zostaną wyczerpane środki przewidziane w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu (szczególnie pod koniec realizacji LSR).

PODSUMOWANIE

Najważniejsze informacje i zasady dla prawidłowości przeprowadzenia procedury rozpatrywania protestów:

- 1) LGD pozostawia protest bez rozpatrzenia w przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę, jeżeli proces jego rozpatrywania nie wyszedł poza etap „autokontroli”, w przypadku gdy pomimo prawidłowego pouczenia protest został wniesiony po terminie lub bez spełnienia wymogów określonych w art. 22a ust. 2 pkt 4 lub 5, albo w przypadku wyczerpania kwoty środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu (art. 22b ust. 3 oraz art. 22f ust. 1 pkt 1 i art. 22m ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS).
- 2) ZW pozostawia protest bez rozpatrzenia w przypadku wycofania protestu przez wnioskodawcę, jeżeli proces jego rozpatrywania wyszedł poza etap „autokontroli”, w przypadku gdy pomimo prawidłowego pouczenia protest został wniesiony przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia, albo w przypadku wyczerpania kwoty środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach środków pochodzących z danego funduszu (art. 22b ust. 3 oraz art. 22f ust. 1 pkt 2 i art. 22m ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS).
- 3) Generalną zasadą jest rozpatrywanie protestów, a skorzystanie z możliwości, jaką przewiduje art. 22m ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS (pozostawienie protestu bez rozpatrzenia z powodu wyczerpania kwoty środków przewidzianych w umowie ramowej na realizację LSR w ramach danego funduszu) powinno być wyjątkiem od tej zasady, stosowanym w końcowym okresie realizacji LSR (zmiana podejścia w metodologii obliczania wolnych środków – odejście od „blokowania” środków na poziomie ogłoszonych konkursów/złożonych wniosków na rzecz zawartych umów przyznania pomocy).
- 4) Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia z powodu wyczerpania środków (art. 22m ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS) może nastąpić na poziomie ZW lub LGD.
- 5) Protest wnoszony jest do LGD, ale organem odpowiedzialnym za jego rozpatrzenie (czyli przeprowadzenie postępowania) jest ZW (art. 22c ust. 1 ustawy RLKS).
- 6) Rozpatrywanie protestów jest zadaniem bezpośrednio nałożonym przepisami ustawy RLKS na ZW (art. 22c ust. 1 ustawy RLKS), a nie zadaniem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa delegowanym do ZW (w PS WPR).
- 7) Co do zasady, LGD zawsze odnoszą się do zarzutów zawartych w proteście w ramach tzw. „autokontroli” (art. 22c ust. 3 ustawy RLKS), a w przypadku braku zmiany podjętego rozstrzygnięcia kierują protest do ZW, załączając do niego stanowisko dotyczące braku podstaw do zmiany podjętego rozstrzygnięcia, oraz informuje wnioskodawcę o przekazaniu protestu.
- 8) Wyjątkiem od ww. zasady jest sytuacja, o której mowa w pkt 1.
- 9) Biorąc pod uwagę, że jedną z przesłanek pozostawienia protestu bez rozpatrzenia jest wniesienie go przez podmiot wykluczony z możliwości otrzymania wsparcia (art. 22f

ust. 1 pkt 2 ustawy RLKS), LGD może nie posiadać pełnych informacji w tym zakresie. Oznacza to, że pozostawienie protestu bez rozpatrzenia z powodu tej przestanki powinno raczej występować na poziomie ZW (nawet jeśli na etapie „autokontroli” w LGD nastąpiłaby zmiana podjętego rozstrzygnięcia powodująca, że projekt zostaje wybrany i mieści się w limicie, to nie oznacza to automatycznie, że pomoc zostanie przyznana podmiotowi wykluczonemu, bo ten aspekt jest elementem kontroli administracyjnej wniosku o przyznanie pomocy prowadzonej przez ZW).

- 10) Procedura odwoławcza nie wstrzymuje zawierania umów z wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD z wyjątkiem sytuacji, w których protest wniesiony jest od negatywnego wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR. W przypadku takich sytuacji procedura odwoławcza wstrzymuje zawieranie umów z wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD, do momentu uwzględnienia przez LGD stanowiska ZW (art. 22l ustawy RLKS).
- 11) Co do zasady, prawo wniesienia protestu przysługuje danemu wnioskodawcy w odniesieniu do danego wniosku jeden raz. Wyjątkiem są sytuacje, w których pierwszy protest dotyczył spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR i w wyniku złożenia protestu LGD dokonała zmiany podjętego rozstrzygnięcia (art. 22c ust. 3 pkt 1 ustawy RLKS – „autokontrola”) lub pozytywnej ponownej oceny (art. 22e ust. 2 pkt 1 ustawy RLKS), co skutkowało skierowaniem projektu do kolejnego etapu oceny, którym jest ocena na podstawie kryteriów wyboru operacji i ustalenie kwoty wsparcia. Wówczas wnioskodawcy przysługuje prawo do wniesienia nowego protestu (oczywistym jest, że dotyczyć będzie innego etapu wyboru operacji przez LGD).

Rozpatrywanie protestów – praktyczne przykłady

Sytuacja WoPP, które zostały wybrane przez LGD w konsekwencji wniesienia protestu przez wnioskodawcę**Sytuacja 1:**

Operacja została uznana przez LGD za niespełniającą warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR, zatem nie podlegała ocenie wg zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru operacji. ZW uznał protest za zasadny i skierował operację do ponownej oceny, w wyniku której operacja uzyskała ilość punktów gwarantującą zarówno wybór, jak i dostępność limitu środków w ramach danego naboru.

Potwierdzeniem dokonania ponownej oceny i wyniku wyboru jest uchwała LGD w tej sprawie.

Uwaga: umieszczenie operacji na liście operacji wybranych oznacza konieczność zmiany pierwotnych list poprzez fizyczne dodanie tam tej operacji tj. umieszczenie operacji z protestu na liście operacji wybranych pomiędzy innymi wnioskami (kolejność wynika z liczby uzyskanych punktów). Oznacza to zatem konieczność podjęcia stosownej uchwały przez LGD dotyczącej wyboru operacji w wyniku wniesienia protestu. W przypadku pozytywnego wyniku wyboru – wnioskodawca, który wniósł protest jest dodatkowo informowany, czy w dniu przekazania wniosku do ZW operacja mieściłaby się w limicie środków wskazanym w regulaminie naboru tych wniosków.

Uwaga: umieszczenie operacji z protestu na liście operacji wybranych mieszczących się w limicie środków wskazanych w regulaminie naboru nie wpływa negatywnie na sytuację innych operacji, które mają mniejszą liczbę punktów, a pierwotnie mieściły się na liście operacji wybranych mieszczących się w limicie (operacje z protestów nie „wyrzucają z limitu” innych operacji, które LGD pierwotnie uznała za wybrane i mieszczące się w limicie).

LGD powinna również wykonać zobowiązanie wynikające z art. 21 ust. 5 pkt 2 ustawy RLKS i zamieścić na swojej stronie internetowej informację o wynikach swoich decyzji w związku z wniesieniem protestów (nowa lista operacji wybranych ze wskazaniem, czy operacje te mieszczą się w limicie dla danego naboru). Oznacza to, że na stronie LGD znajdować się będą dwie listy: pierwotna oraz nowa tj. uwzględniająca operacje, których dotyczyły protesty.

Uwaga: wnioskowana kwota pomocy tej operacji nie ma związku z limitem dla danego naboru (dostępne środki na poziomie przedsięwzięcia, a w przypadku wyczerpania środków z przedsięwzięcia środki na poziomie celu LSR, a w przypadku wyczerpania środków z celu LSR środki na poziomie LSR w ramach danego funduszu). W związku z powyższym kwota pomocy po ewentualnym zmniejszeniu nie powiększa limitu na operacje oczekujące na

zwolnienie się środków. Jak zaznaczono poniżej, operacja D podlega ocenie tylko w sytuacji, kiedy zwolnią się środki w związku z oceną/realizacją operacji A, B lub C.

Pierwotna lista - sytuacja 1:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C	100 000	23	TAK
D	100 000	22	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

Nowa lista - sytuacja 1:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
F - uwzględniony protest	100 000	23,5	Nd – środki „ściągate” z LSR kolejno: na poziomie przedsięwzięcia, danego celu LSR, lub kwoty środków przeznaczonych na LSR w ramach danego funduszu, czyli innych przedsięwzięć w innych celach
C	100 000	23	TAK
D	100 000	22	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

Sytuacja 2:

Analogiczna do 1, z tym że ilość uzyskanych punktów sprawia, że operacja nie mieściłaby się w dostępnym limicie środków w ramach naboru wniosków. Dana operacja zostaje umieszczona na liście, jednak oczekuje na zwolnienie się środków. Jak zaznaczono poniżej, operacja F podlega ocenie w sytuacji, kiedy zwolnią się środki w związku z oceną/realizacją operacji A, B, C i D (D podlega ocenie po zwolnieniu się środków w ramach operacji A, B lub C). Operacja E podlega ocenie dopiero po ocenie operacji F.

Pierwotna lista - sytuacja 2:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C	100 000	23	TAK
D	100 000	22	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

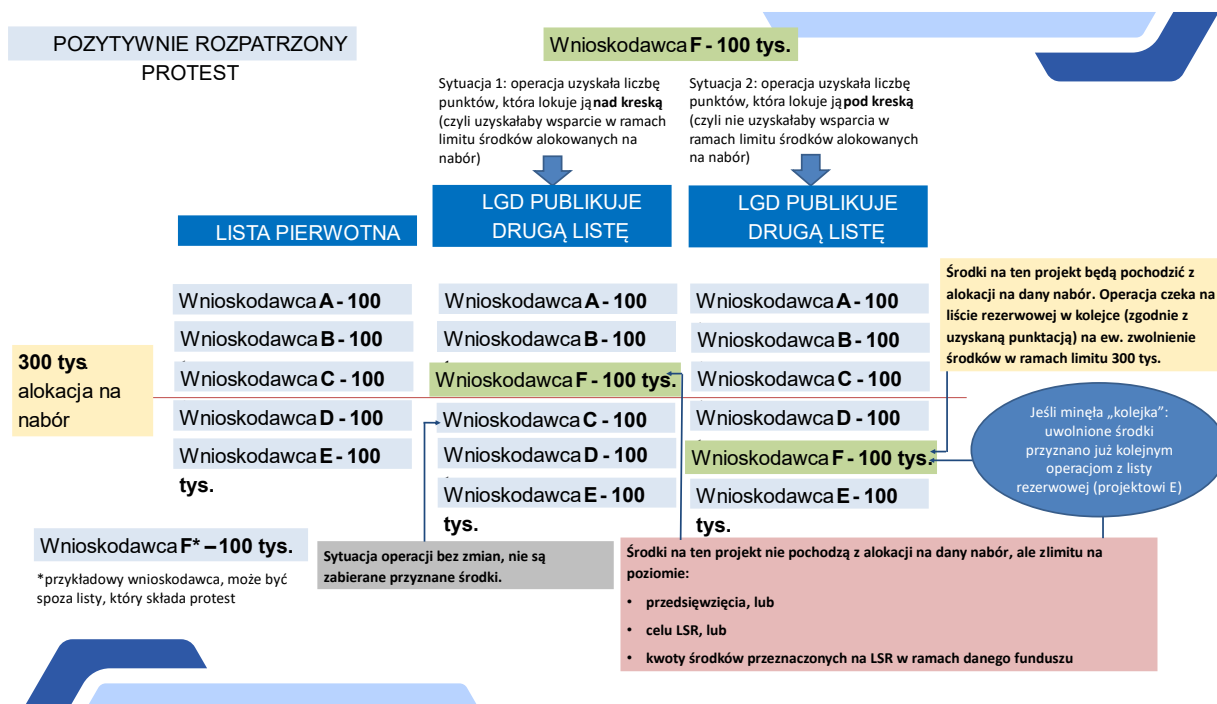
Nowa lista - sytuacja 2:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C	100 000	23	TAK
D	100 000	22	NIE
F - uwzględniony protest	100 000	21,5	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

Uwaga: Protest ma na celu doprowadzenie do sytuacji „naprawienia” błędu, czyli umieszczenia operacji na stosownej liście (wybrane, niewybrane), a na liście rezerwowej na właściwym jej miejscu. Protest nie może doprowadzić do sytuacji, w której wnioskodawca coś dodatkowo zyskuje na pozytywnym rozpatrzeniu protestu. Dlatego jeśli po proteście wniosek trafia na listę rezerwową to tam oczekuje na swoją kolejkę do zwolnienia środków, a nie „wchodzi” bezpośrednio do weryfikacji. Na wnioski z listy rezerwowej środki są „zaciągane” z przedsięwzięcia, celu LSR, lub kwoty środków przeznaczonych na LSR w ramach danego funduszu, tylko jeśli rozpatrzenie protestu nastąpiło na tyle późno, że „minęła” jego kolejka na liście rezerwowej (czyli wnioski, które były niżej już „weszy” do weryfikacji, bo zwolnił się limit w ramach naboru).

Grafika przedstawiająca sytuację 1 oraz 2

Sytuacja 3:

Powyższe przykłady nie uwzględniają dodatkowego czynnika decydującego o tym, czy dana operacja mieści się w limicie środków dla danego naboru, a więc czy może zostać rozpoczęta weryfikacja wniosku o udzielenie wsparcia obejmującego tę operację. W przypadku, gdy kwota operacji „z protestu” (operacja F tj. operacja „z protestu”, która znajduje się tylko na nowej liście) jest wyższa od kwoty ostatniej operacji mieszczącej się w limicie (operacja C), może się zdarzyć, że z uwagi na większą liczbę punktów operacja F znajdzie się na liście nad operacją C, ale ze względu na znacznie większą kwotę pomocy (150.000 zł w porównaniu do 100.000 zł) będzie oczekiwać na zwolnienie się brakujących środków tj. 50.000 zł (czyli będzie jako pierwsza na liście rezerwowej. W przypadku zwolnienia się brakujących środków (50 000 zł), pozostałe 100.000 zł w ramach operacji będzie traktowane w ten sam sposób, jak kwota operacji F w ramach sytuacji 1, tj. środki „ściągane” z LSR kolejno: na poziomie przedsięwzięcia, danego celu LSR, lub kwoty środków przeznaczonych na LSR w ramach danego funduszu, czyli innych przedsięwzięć w innych celach.

Pierwotna lista - sytuacja 3:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C	100 000	23	TAK
D	100 000	22	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

Nowa lista - sytuacja 3:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
F - uwzględniony protest	150 000	23,5	NIE
C	100 000	23	TAK <i>(bo jej status nie ulega zmianie)</i>
D	100 000	22	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

Sytuacja 4:

Dwóch wnioskodawców (D oraz E) złożyło protest w związku z uzyskaniem niewystarczającej liczby punktów w naborze w ramach spełnienia kryteriów wyboru operacji. Po uwzględnieniu protestu przez ZW, LGD dokonała ponownej oceny operacji, po czym przyznała wnioskodawcom dodatkowe punkty w zakresie kryteriów wyboru operacji.

Pierwotna lista - sytuacja 4:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
B	100 000	24	TAK
C	100 000	23	TAK
D	100 000	22	NIE
E	100 000	21	NIE

Limit na nabór – 300 000 zł.

Nowa lista - sytuacja 4:

Wnioskodawca	Kwota pomocy	Ilość punktów	Czy mieści się w limicie
A	100 000	25	TAK
D	100 000	24,5	Nd – środki „ściągate” z LSR kolejno: na poziomie przedsięwzięcia, danego celu LSR, lub kwoty środków przeznaczonych na LSR w ramach danego funduszu, czyli innych przedsięwzięć w innych celach
B	100 000	24	TAK
E	100 000	23,5	NIE
C	100 000	23	TAK (bo jej status nie ulega zmianie)

Limit na nabór – 300 000 zł.

Uwaga: W przypadku, gdy po uwzględnieniu kwoty limitu na nabór (300 000 zł) pozostałe środki LSR w ramach danego funduszu nie wystarczą na pokrycie wszystkich wybranych operacji tj. również tej, która została wybrana po uwzględnionym proteście (przypadek wnioskodawcy D) to nie jest to wystarczające, abyśmy mogli mówić o wyczerpaniu środków LSR w ramach danego funduszu, **jeżeli umowy z pozostałymi wnioskodawcami (A, B oraz C) nie zostały jeszcze zawarte**. Wszystkie wybrane operacje, także ta, która została wybrana po uwzględnionym proteście (wnioskodawca D) powinny być procedowane do rzeczywistego wyczerpania środków (tj. do momentu zawarcia umów) na poziomie przedsięwzięcia, celu LSR, lub kwoty środków przeznaczonych na LSR w ramach danego funduszu.

Uwaga: W przypadku, gdyby pomimo pozytywnego rozpatrzenia protestu i przyznania wnioskodawcy większej liczby punktów w rezultacie tego protestu, operacja tego wnioskodawcy wciąż nie mieściłaby się limicie dostępnych środków (przypadek wnioskodawcy E) to ZW nie powinien blokować środków w budżecie LSR dla tego wnioskodawcy. Celem protestu jest „naprawienie” błędu tj. dążenie do sytuacji, w której gdyby nabór został przeprowadzony poprawnie od samego początku, to indywidualne operacje wnioskodawców zostałyby umiejscowione we właściwej kolejności w ramach nowej tj. „poprawnej” listy operacji wybranych i dopiero na podstawie takiej „poprawnej” listy, która zawiera wszystkie operacje, które powinny być wybrane w ramach naboru tj. również te, których dotyczą pozytywnie rozpatrzone protesty można stwierdzić, czy dana operacja mieściłaby się w limicie środków w ramach tego naboru.

Grafika przedstawiająca sytuację 3 oraz 4

